

PREVERJANJE ZNANJA: SLOVENC

V PRVI POLOVICI 20. STOLETJA DO 1941

1. Kakšen je bil položaj Slovencev v Avstro-Ogrski?

2. Slovenski fantje so se bojevali na vseh frontah, v katere je bila vpletena Avstro-Ogrska. Poimenuj fronte, na katerih so se bojevali Slovenci.

3. S pomočjo slikovnega in pisnega vira opiši dve posledici soške fronte za zaledje.

Ljubljana je bila največja vojaška postojanka v zaledju soške fronte. Napolnila se je z vojaki in ranjenci.

»Kmalu po prodoru pri Kobaridu [dvanajsti soški bitki] so se začeli begunci vračati nazaj v Idrsko. Nekatere hiše v Idrskem so bile skoraj nepoškodovane, večina pa je bila povsem opustošenih. V Lovrenčkovi hiši so imeli med soško fronto komando in zapor italijanski financarji, po nekaterih hišah pa so bile ambulante za ranjence iz fronte na Krnu. /.../ Sredi vasi ob glavni cesti so bile ambulante in prostori za počitek ranjencev. Ranjenci so bili v hiši Ivana Manfreda, /.../, v sosednji hiši Antona Kurinčiča pa je bila lekarna. Tudi v Jakčevi hiši in na Macekovem hlevu so bili prostori za saniteto. Veliko družin se je preselilo v Idrsko že novembra 1917. Idrsko in Mlinsko sta bili izseljeni vasi, ki sta se najprej poselili.«

(Vir: <http://www.idrsko.si/56101/57901.html>)

4. Iz besedila izpiši stavek, ki pojasnjuje, zakaj Slovenci niso bili zadovoljni s svojim položajem v Avstro-Ogrski.

S širjenjem parlamentarne demokracije v 19. stoletju so Slovenci v Avstro-Ogrski dobili več možnosti za uveljavitev svojih narodnih pravic, vendar jim avstro-ogrski oblast ni bila pripravljena priznati narodne enakopravnosti z Nemci in Madžari. V času prve svetovne vojne je oblast preganjala Slovence, ki so nasprotovali vojni ali kazali preveliko naklonjenost Srbiji.

5. Majniška in krfska deklaracija

Ustrezno vstavi v tabelo.

Podpisali so jo slovenski, hrvaški in srbski poslanci v dunajskem parlamentu; skupina se je imenovala Jugoslovanski klub.

Podpisali so jo srbska vlada in predstavniki slovenskih, hrvaških in srbskih politikov v tujini.

julij 1917

maj 1917

november 1918

majniška deklaracija

krfska deklaracija

IME		
KDAJ		
KDO		
VSEBINA	»Podpisani poslanci, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo na temelju narodnega načela /.../, naj se vsa ozemlja monarhije, v katerih prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo pod žezlom habsburško-lotarinške dinastije v samostojno državno telo /.../.«	»Država Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so znani tudi pod imenom Južni Slovani, bo svobodno neodvisno kraljestvo z enotnim teritorijem in enotnim državljanstvom. To bo ustavna, demokratična in parlamentarna monarhija pod vodstvom dinastije Karađorđević /.../.«

6. Država SHS ni povezala le Slovencev, ampak veliko večje ozemlje.

Sestavljena je bila iz treh glavnih delov:

Ali je uspelo Slovincem z Državo SHS uresničiti idejo Zedinjene Slovenije?

7. Kaj je unitarizem? Klikni na pravilni odgovor.

- a) To je politika, ki je zagovarjala enakopravnost vseh jugoslovanskih narodov.
- b) To je politika, ki je zagovarjala stališče, da so najpomembnejši narodi v Jugoslaviji Slovenci, Srbi in Hrvati.
- c) To je politika, ki je zagovarjala stališče, da je jugoslovanski narod sestavljen iz treh plemen, slovenskega, hrvaškega in srbskega.

8. Analiza vidovdanske ustave.

Kako je porazdelila oblast med kraljem in skupščino?

Komu je dajala največ pristojnosti?

Kateri člen je kralju preprečeval, da bi postal absolutist?

»Člen 46.
Zakonodajno oblast izvršujeta kralj in narodna skupščina skupno /.../.
Člen 49.
Kralj potrjuje in razglasa zakone /.../. Kralj je vrhovni poveljnik vse vojaške sile /.../.
Člen 51.
Kralj predstavlja državo v vseh njenih odnosajih s tuji državami. Napoveduje vojno in sklepa mir /.../.
Člen 55.
Kraljeva oseba je nedotakljiva. Kralju se ne sme nič postavljati v odgovornost, tudi ne sme biti kralj tožen.«

Kateri člen je kralju omogočal neomejeno oblast?

9. Reši nalogo s pomočjo zemljevida. Poimenuj slovenske meje, dopiši leto določitve meje in s čim/na kakšen način/ime pogodbe je bila meja določena.

_____ meja

Kdaj: _____

Odločitev: _____

_____ meja

Kdaj: _____

Odločitev: _____

_____ meja

Kdaj: _____

Odločitev: _____

_____

_____

_____

_____

10. Navedene pojme prenesi k ustrezni državi.

1.december 1918

Ljubljana

kraljevina

29.oktober 1918

Beograd

republika

Država Slovencev, Hrvatov in Srbov

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev